

BILAG C1

P1 Brinkmanns briks. Interview med professor Henning Jørgensen.

DR 13.5.2020. Uddrag.

Henning Jørgensen er professor på Aalborg Universitet.

Som følge af Coronakrisen vil der komme en masse fortolkningskampe om arbejdsløshed, og hvordan vi ser på de arbejdsløse. Vi har i årtier vænnet os til at se positivt på dem i arbejde og negativt på de arbejdsløse, og hvis de arbejdsløse ikke på ethvert tidspunkt og under hvilke som helst omstændigheder er villige til at påtage et arbejde, kan vi finde på at udskamme dem. Vi har lavet en fortælling om, at der er nogle, som godt kan arbejde, men at de ikke gider, fordi det offentlige gør dem hjælpeløse og dovne. Men måske er en lærdom af Coronakrisen, at der nok næppe er 300.000 "dovne Roberter" derude. Derfor bliver det spændende at se, om der vil være en ændring i mediernes omtale af de arbejdsløse efter krisen, og hvordan politikere og administratorer behandler dem.

Vi bør generelt få et bedre indblik i, hvad der ligger til grund for arbejdsløshed og lade være med altid at sige, at det altid er de arbejdsløses frie valg, at de er arbejdsløse. Hvis vi maler med den brede historiske pensel, så var den generelle opfattelse fra 1970erne til 1990erne, at de arbejdsløse var mennesker, som var ramt af konjunkturarbejdsløshed, dvs. noget som kom udefra. I Socialdemokratiets principprogram fra 1977 står der fx klart og tydeligt, at arbejdsløshed er en "*uforskyldt situation for arbejdsløse, derfor bør der ydes arbejdsløshedsunderstøttelse uden tidsbegrænsning, så længe arbejdsløsheden varer*". Men fra 90erne ændres synet på de arbejdsløse. Nu er det markedet, som rammes af de arbejdsløses manglende vilje til at tage et arbejde, ligegyldigt under hvilke omstændigheder, vi befinder os. Beskæftigelsesminister Karen Hækkerup taler i 2010erne om, at det skal være "en æressag at klare sig selv", og der skal gøres op med krævementaliteten. Og Anders Fogh taler om, at "det skal kunne betale sig at arbejde". Den centrale pointe er, at vi i løbet af de seneste 20 år gradvist er begyndt at se bort fra de baggrundsfaktorer og de strukturelle forhold, som forhindrer de arbejdsløse i at være hundrede procent jobsøgende. Engang var princippet "noget for ikke-noget", dvs. nogle kunne godt have en baggrund, der gjorde, at de i en periode kunne modtage hjælp uden selv at skulle yde, men nu er princippet "noget for noget".

Kigger vi på, hvordan vi løser arbejdsløshedsproblemet, så er der ikke skyggen af bevis for, at incitamentsstrukturer som fx lavere ydelser hjælper over for de resourcesvage ledige, dvs. dem der har andre problemer end bare det at mangle et job. De sidder ikke og laver små kalkuler om, hvorvidt det kan betale sig at arbejde, når kontanthjælpen er så og så høj. De har dagsaktuelle problemer, de har socialpsykologiske problemer, de har helbredsmæssige problemer. Det er de resourcestærke personer, som reagerer på incitamenter. Mange vil hævde, at der er styrke og power i at kunne tage vare på sig selv og være sin egen lykkes smed. Men vi kan kun være vores egen lykkes smed, hvis vi har ressourcerne og forudsætningerne til det, og det bestemmer vi ikke altid selv. Vi skal lave forskelligartede indsatser, individuelle handlingsplaner, som tager hensyn til, om det er en resourcesvag eller resourcestærk ledig, vi har at gøre med, og herved give de ledige nogle trædesten, som de kan træde på. Vi skal give de ledige det, vi kalder "vingernes tryghed", hvor de kan flyve til en ny arbejdsgiver og føle, at der også er andre, som kan bruge dem.